



Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Posudek bakalářské práce

**Krvavá zvířecí oběť v Left-Hand Path a satanském milieu:
případová studie autora N.A.-A.218**

Autorka: Matouš Mokřý

Vedoucí: Mgr. Helena Dyndová

Oponent: Mgr. Martin Pehal, Ph.D.

1) Struktura argumentace

Body: 7/8

Struktura práce je velice dobře vystavěná. Autor hned na začátku věnuje významný prostor (s. 6–12) analýze a zhodnocení snah předchozích badatelů (zejména Granholma a Petersona) o obecnější vymezení zkoumaného fenoménu. Autorovo shrnutí je systematické, což mu umožní na konci formulovat vlastní, pracovní verzi této kategorie: „[p]od ‚Left-Hand Path a satanským milieu‘ pak rozumím určité pole uvnitř kultického milieu, které je charakteristické antinomistickou individualistickou religiozitou zaměřenou na kultivaci jedincova sakralizovaného já a které čerpá z tradic západního esoterismu a židokřesťanské démonologie, popřípadě jiných ‚temných‘ prvků na západě alternativních tradic (kupříkladu polyteistické staroorientální kultury, východní tradice aj).“ (s. 12) Autor následně popíše samotné učení autora/ky N.A.-A.218 s důrazem na jeho/její pojetí zvířecí oběti a dá příklad jednoho konkrétního rituálu, v němž následně identifikuje „pět diskurzů“, které se pokusí zasadit do interpretačního rámce E. Leache. Text práce je sevřený a logicky vystavěný.

Jediná drobná připomínka se týká autorovy tendence přijímat emická stanoviska následovníků Left-Hand Path, resp. látku popisovat s nedostatečným etickým odstupem. V textu se to děje opakovaně. Ačkoliv například rozumím autorově úvaze o tom, že: „[v] milieu sdílejícím se sekulární modernitou hodnoty vědy a racionality a přemísťujícím magii do říše psyché je jen málo prostoru pro krvavou zvířecí oběť, jež byla v průběhu západní židokřesťanské historie spojována s primitivním, barbarským a iracionálně krutým,“ (s. 16, *důraz můj*) je potřeba být opatrný se zahrnováním kategorie „židovské“. Byli to nakonec právě Židé, kteří byli v průběhu historie opakovaně křesťanskou majoritní společností umisťováni do role takovýchto antinomických sil právě skrze asociaci s (literární) rituální praxí zvířecí oběti ve svém chrámovém kultu. Antisemitské tendence je často vykreslovaly jako téměř dábelské bytosti, jež namísto zvířat obětují novorozence/panny – velice podobně jako v případě satanistů. Ačkoliv to není hned zřejmé, autor zde vlastně přebírá emickou argumentaci samotných příslušníků Left-Hand Path, jak pochopíme o stránku později z jeho citace prohlášení skupiny *Joy of Satan*: „[m]y OPRAVDU nepodporujeme ani



Ústav filosofie a religionistiky FF UK

se nezúčastňujeme žádné oběti krve či života. Tento úkon je židokřesťanský, jak stojí v jejich Bibli-Deuteronomium 12:27.“ (s. 17). Z emického hlediska je skutečně jakékoliv obvinění z provádění zvířecích/lidských obětí produktem žido-křesťanské tradice, nicméně v etickém popisu autorově by měly být tyto perspektivy odlišeny. Podobně autor např. zcela pominul určitý paradox obsažený v jádru Left-Hand Path. Jak autor opakovaně zmiňuje, Left-Hand Path je možné vnímat v kontextu (post)moderní sekularizované společnosti, jež zdůrazňuje individualitu/autentické jádro člověka. Left-Hand Path sice tento ideál dovádí do určitého extrému ve smyslu jeho následování i (právě) za cenu porušování pravidel většinové společnosti, nicméně stále zůstává *de facto* krystalickým vyjádřením některých principů téže společnosti, vůči níž se snaží vymezit: „Možnosti a schopnosti uvědomě{n}[l]é nalezením svého autentického jádra ovšem nemusí přispívat jen duševnímu blahu, ale i úspěchu ve světě práce, podnikání a světského zajištění. [...] Zde se expresivní individualismus již napojuje na druhý komponent etického systému kultického milieu – na individualismus utilitární, jenž je zaměřen na maximalizaci hmotného prospěchu jedince (primárně pomocí racionálního kalkulu) a jehož výskyt není izolován na kultické milieu, ale představuje široce sdílený sentiment moderní většinové společnosti, jenž je tak v kultickém milieu spojením se svým expresivním protějškem pouze sakralizován a legitimizován.“ (s. 35; podobně i s. 36ff) Chápu, že si tento paradox nemusí uvědomovat následovníci Left-Hand Path, ale autor by ho nějakým způsobem reflektovat měl (ačkoliv v pozn. 174 autor cituje N.A-A.218, který na vnitřní rozpornost učení mezi požadavkem na dodržování rituálních postupů a rozvojem individuality praktikanta poukazuje; autor to ovšem dále nijak nereflektuje). Mám dojem, že zde opět dochází k přijetí emického stanoviska na úkor určité badatelské reflexe.

2) Formální úroveň

Body: 8/8

Formální úprava práce je na velice dobré úrovni. Odkazy dodržují jednotný styl, stejně jako bibliografie. V práci se jen zřídka vyskytují chyby nebo překlepy.

3) Práce s prameny

Body: 7/8

Ačkoliv sekundární literatury přímo k tématu Left-Hand Path příliš neexistuje, autor ukázal, že rozumí širšímu kontextu zkoumaného fenoménu začleněním obecnějších textů o satanismu, popř. hnutí New Age. Těch několik, které se k tématu přímo vztahují, přitom zpracoval přehledně a zaujal k nim kritické stanovisko.

Kde leží velká síla autorova přístupu je práce s literaturou primární, tedy se samotnými texty Left-Hand Path. Autor je podle všeho velice dobře s těmito prameny obeznámen, hojně je využíval a byl schopen je systematickým způsobem analyzovat.



Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Naopak slabší místo je v teoretickém uchopení ústředního konceptu „chaosu“/„protiřádu“. Ačkoliv autor využil pro popis tohoto fenoménu Leachův výkladový rámec, scházelo mi nějaké holističtější uchopení problému vztahu řádu/neřádu z religionistického/antropologického hlediska. E. Leache v tomto smyslu např. velice dobře doplňuje M. Bloch. Podobně i samotný výklad důležitosti oběti zvířete. Odkazy na klasičtější teoretické zpracování tohoto tématu, např. G. Bataille, zcela schází. Koncepce nečistého, zejména ve vztahu k tělesným tekutinám a špíně, je třeba velice podrobně analyzována M. Douglas. Ačkoliv Leachovo stanovisko je vhodně zvolený interpretační nástroj, větší pestrost interpretačních přístupů by autorovu pozici pouze posílila.

4) Vlastní přínos

Body: 8/8

Práce je originální v tom smyslu, že vstupuje na relativně málo probádanou půdu. Pro bakalářskou práci je zpracování primárního materiálu v tomto rozsahu nadstandardní. Je potřeba velice ocenit autorovu snahu systematizovat různé motivace (resp. „pět diskurzů“) pro vykonávání zvířecí oběti tak, jak se s nimi setkal v primárním materiálu: „diskurs životní síly, diskurs *do ut des*, diskurs vděčnosti, diskurs tradice a diskurs vraždy ega“. Pokud by autor chtěl ovšem u tématu zůstat, bylo by dobré, aby ho zpracoval celostnějším způsobem. Publikace dosud nepublikovaného materiálu ještě nutně nezajišťuje aspekt originality. To většinou dokáže až podnětná kontextualizace představeného nového materiálu. Na úrovni bakalářské (a vlastně ani magisterské) práce to ovšem nemůže být rozhodující kritérium. Dále bych například ocenil osvětlení vztahu mezi fundamentálními charakteristikami definovaných hnutí v rámci Left-Hand Path, tedy: „ideologie individualismu, záměru sebezbožnění a antinomismu“ (s. 9–10) – ona téměř až obsesivní potřeba zástupců této scény řadit svá učení, školy, proudy atd. do sofistikovaného taxonomického systému (resp. „ideologické genealogie“), jež jiní badatelé popisují např. jako dynamický systém prolínání „tematických polí“ a „diskurzů“ (např. Granholm). Autor tuto emickou kategorizaci logicky přejímá, neboť o scéně potřebuje psát, nicméně už nijak neanalyzuje onu potřebu samotnou. Zdá se, že to je nějaký skutečně niterný aspekt tohoto kulturního proudu (autor to sám dává opakovaně do souvislosti s moderní sekularizovanou individualistickou společností), který by jistě stál za podrobnější analýzou.

5) Obecný přesah práce

Body: 7/8

Jak jsem zmiňoval již v části hodnotící práci s prameny, autor se více zabýval zpracováním primárních materiálů než aplikací nějakého celostního interpretačního rámce. To výrazně oslabilo i aspekt obecnějšího přesahu práce, která zůstala u hodně partikulárního příkladu praxe jednoho konkrétního chaos-gnostika. Na druhou stranu tento aspekt je u bakalářské práce vedlejší, proto to spíše uvádím pro případ, že by se autor tématem dále zabýval.



Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Celkové hodnocení

Body: 37/40

Na základě výše popsaných důvodů práci hodnotím známkou výborně.

V Praze dne 27. srpna 2019

Martin Pehal